

Programma
Sociale aanpak Nieuw Den Helder

Iedereen kan iets en iedereen kan iets betekenen

1.	Inleiding.....	1
1.1.	Beschrijving Nieuw Den Helder.....	2
1.2.	Probleemanalyse Nieuw Den Helder.....	3
1.3.	Implementatie.....	4
2.	Programma Nieuw Den Helder.....	7
2.1.	Een plus op lopende initiatieven.....	7
2.2.	Deelprogramma 1: participatie van bewoners.....	9
2.2.1.	Activiteiten.....	10
2.2.2.	Betrokken organisaties.....	13
2.3.	Deelprogramma 2: aanpak probleemhuishoudens.....	14
2.3.1.	Activiteiten.....	15
2.3.2.	Betrokken organisaties.....	17
2.4.	Deelprogramma 3: verbetering leefbaarheid.....	18
2.4.1.	Activiteiten.....	19
2.4.2.	Betrokken organisaties.....	20
3.	Kosten.....	21

1. Inleiding

Bewoners maken de stad en Helderse burgers leveren in belangrijke mate een bijdrage aan de ontwikkeling van de stad. Een economische bijdrage door te werken en een sociale bijdrage door hulp aan elkaar en vrijwillige activiteiten op allerlei terreinen.

In onze stad kan iedereen iets en iedereen kan iets betekenen.

Als gemeente willen wij dat iedereen kansen neemt en krijgt om zich maximaal te ontplooiën. Actief zijn, naar ieders vermogen, is uitermate belangrijk voor het gevoel van eigenwaarde, voor de eigen emancipatie, voor de economische ontwikkeling en voor verbetering van leefbaarheid en sociale samenhang in de wijken. Deze ambitie is onlosmakelijk verbonden met het perspectief van bewoners, het niveau van voorzieningen en het imago van de stad op de langere termijn en de strategische visies die daaraan te grondslag liggen. De wijk Nieuw Den Helder is daarin achterop geraakt.

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de stedelijke vernieuwing. Het winkelcentrum heeft een metamorfose ondergaan, het duinpark is gerealiseerd, het nieuwe kleurige multi-functionele wijkgebouw is gereed en er zijn nieuwe speelplekken en een Cruijff Court.

We zijn er nog niet. De sociaal-maatschappelijke problemen hebben de komende jaren meer aandacht nodig. Deze conclusie trekken we uit een onderzoeksrapport dat over de situatie in de wijk is opgesteld. Het rapport bevat een groot aantal probleemanalyses samen te vatten in drie speerpunten; het grote aantal niet actieve inwoners en probleemhuishoudens en de kwaliteit van de woninvoorraad en woonomgeving.

Dankzij impulsmiddelen van het rijk kunnen we intensiever de algehele leefkwaliteit verbeteren en met de noodzakelijke versterking van de sociale structuur willen we meer betrokkenheid bij het wonen en de woonomgeving kweken.

In het voorliggende “Programma sociale aanpak Nieuw Den Helder” werken we dit uit aan de hand van drie deelprogramma’s. Bewoners stijgen op de maatschappelijke ladder, de woonomgeving klaart op en er wordt gewerkt aan een gerichte aanpak voor de probleemhuishoudens. Daarnaast zetten we de impulsmiddelen in om aanvullend te werken op initiatieven van gemeente, Woningstichting en de betrokken maatschappelijke organisaties zodat we uiteindelijk onze structurele middelen voor ondersteuning van bewoners en voor de leefomgeving effectiever kunnen inzetten.

We hanteren een aantal uitgangspunten voor dit programma:

- de strategische visie, rapport Deetman - Mans en het coalitieprogramma (een sociaal veilige wijk en benutten van de economische potentie);
- we doen een beroep op eigen kracht, verantwoordelijkheid, mogelijkheden en netwerken van burgers;
- we hebben daarbij oog voor de specifieke situatie van burgers;
- gemeente en partners werken samen in een samenhangende aanpak;
- we meten het effect van wat we doen.

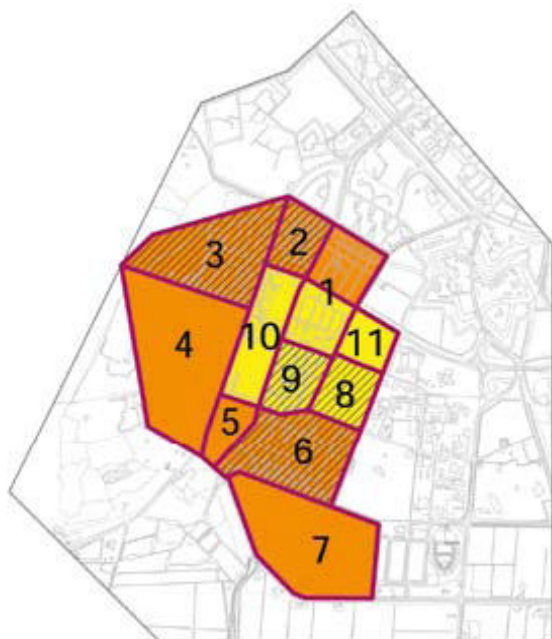
Al met al willen we zo de wijk Nieuw Den Helder in sociale zin klaarstomen voor het tijdperk voorbij de grote wijkvernieuwing. De wijk Nieuw Den Helder is dan gewoon een prettige en aantrekkelijke wijk geworden.

1.1. Beschrijving Nieuw Den Helder

Nieuw Den Helder is de eerste en enige vroeg-naoorlogse wijk van Den Helder, met veel sociale huurwoningen. Zij ligt ten zuidwesten van het centrum, omringd door duinen en de oude linie. De wijk is oorspronkelijk gebouwd voor de huisvesting van marinepersoneel en als vervangende huisvesting voor bewoners van de in de oorlog gebombardeerde woningen in de binnenstad. De wijk bestaat uit verschillende buurten.

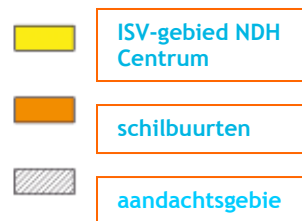
Er is een variëteit aan sociale woningbouw uit de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw, laagbouw en flats. Het centrum van de wijk is op de schop. Er wordt gesloopt, gerenoveerd en gebouwd. Het verschil met de aanliggende buurten is groot. In enkele buurten bestaat het huuraanbod enkel uit het goedkoopste segment. Dat heeft aantrekkingskracht op lage inkomens, starters en jongeren, uit de stad en uit de regio. Deze buurten hebben in totaal ruim 4.500 inwoners. De buurten zijn op de kaart hieronder aangegeven.

De Falgabuur, Zuiderzeebuurt, Schepenbuurt, Vechtbuurt en de Jeruzalembuurt zijn onderwerp van dit programma.

programmagebied Nieuw Den Helder

1. Grote Rivierenbuurt
2. Vechtbuurt
3. Jeruzalem
4. Duinbuurt
5. Deltabuurt
6. Schepenbuurt
7. Nieuw Den Helder Zuid-Oost
8. Zuiderzeebuurt
9. Falgabuur
10. Duinparkplan
11. Kleine Rivierenbuurt

Bevolkingssamenstelling

Aan het begin van de 21ste eeuw kent Nieuw Den Helder een zeer multiculturele bevolking: meer dan honderd nationaliteiten hebben in een betrekkelijk klein gebied hun plek gevonden onder meer groepen Antillianen, Surinamers, Hindoestanen, Sri Lankanen. Er bestaan binnen de gemeenschap Nieuw Den Helder vele culturele gemeenschappen.

Het bewonersbestand bestaat overwegend uit huishoudens met een lagere sociaaleconomische positie, een laag opleidingsniveau en een hoog percentage uitkeringsgerechtigden.

Woonkwaliteit en omgeving

Er wordt veel geïnvesteerd in de wijk. De herstructurering van het centrumgebied is voor de wijk van enorme betekenis. Dit geeft ons aanleiding om de kwaliteit ook door te laten werken naar de omliggende buurten., waar ook impulsen nodig zijn.

1.2. Probleemanalyse Nieuw Den Helder

Van de situatie in de buurten van Nieuw Den Helder is in 2008 door Trium een analyse opgesteld (de Schil van Den Helder). Hieronder een korte beschrijving van de drie speerpunten die voortkomen uit deze analyse: de (non) participatie bewoners, het aantal probleemhuishoudens en de kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving, hierna verder aangeduid als leefbaarheid.

Participatie bewoners

Uit de gemeentelijke administratie blijkt dat de wijk Nieuw Den Helder een substantieel aandeel heeft in het totale aantal bijstandsuitkeringen (de meeste niet werkenden). In de wijk zijn er 557 bewoners economisch niet actief en ontvangt een bijstandsuitkering. Op een totaal van ca. 1.300 bijstandsgerechtigden in de gemeente Den Helder (peildatum januari 2011) is dat relatief erg veel. De bestanden van het verzekeringsinstituut UWV zijn hierin nog niet meegeteld. Daar kan het gaan om uitkeringen vanwege werkloosheid en of (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid (jong en oud).

Met het bestaande aanbod aan trajecten en activiteiten van gemeente en maatschappelijke organisaties lukt het onvoldoende om mensen naar werk te leiden en blijven de scheve verhoudingen tussen de wijk Nieuw Den Helder en de andere wijken bestaan. Iedereen kan iets betekenen, met werk, iets doen voor de ander en/of voor de wijk. Met de beschikbare impulsgelden moet een integraal programma worden opgesteld en geïmplementeerd waarmee de scheve verhoudingen worden teruggedrongen en de leefbaarheid kan toenemen.

Probleemhuishoudens

Door de grote beschikbaarheid van woningen met een lage huur en in een omgeving met weinig sociale betrokkenheid is er de laatste jaren sprake van een groei van probleemgezinnen. De wijk kent een hoog aantal eenoudergezinnen. Veel problemen, bijvoorbeeld overlast en veiligheid, zijn terug te leiden naar een zwak sociaaleconomisch niveau; het niet hebben van rolmodellen, het ontbreken van een gestructureerde dagbesteding voor jong en oud en integratie- en opvoedproblemen. Hulpverlenende professionals, Woningstichting en gemeentelijke afdelingen herkennen dit en geven in relatie daarmee aan een toename van multiproblematiek bij gezinnen te constateren.

De gewenste aanpak is: één gezin, één plan. In een gezin kunnen meerdere hulpverlenende instanties actief zijn, vaak met een eigen opdracht en financieringsafspraken. Dat kan de gewenste integrale aanpak behoorlijk in de weg staan, los van de kwaliteit van de zorg. De vraag naar een samenhangende en gecoördineerde aanpak van multiproblemen in gezinnen wordt daarom steeds luider: vanuit de perspectieven veiligheid en overlast, leefbaarheid, zorg, onderwijs, werk en participatie. De aanpak richt zich dan niet op de individuele hulpvrager, maar op het hele huishouden.

Leefbaarheid

De wijk kent het laagste percentage huiseigenaren van de stad en ook de pandwaarde per m² is het laagst. In de schilbuurten overheerst het lage huursegment. Er zijn veel mensen druk met het op de rails houden van hun leven, wat op haar beurt - bij jong en oud - weer leidt tot een gebrek aan enige betrokkenheid bij anderen en de nabije omgeving.

De Leefbaarometer(.nl) 2008 van het ministerie BZK laat een negatieve en matige score van de wijk zien. Dit wordt beïnvloedt door de sociaal -economische en -maatschappelijke positie van de bewoners. Naast de bevolkingssamenstelling en de sociaal economische status van de bewoners zijn de meest bepalende factoren voor de leefbaarheid de dimensies publieke ruimte, woningvoorraad en veiligheid.

Juist in de openbare ruimte worden problemen zichtbaar die veroorzaakt worden door het niet meedoen aan de samenleving. Overlast, rommel op straat en rondhangende jongeren zorgen voor een onveilig leefklimaat. Door de herstructurering van het winkelgebied ontstaat elders leegstand wat leidt tot vernieling, brandstichting en overlast.

De Jeruzalembuurt wordt door Woningstichting en door de wijkmanager van de gemeente aangedragen als speerpuntbuurt voor wat betreft de integrale aanpak van groeiende problemen. In deze beoogde aanpak gaat reconstructie (zoals het riool) samen met herinrichting van de wijk en met een actieve betrokkenheid van de buurtbewoners. Dat kan een flinke meerwaarde opleveren omdat meer binding met de directe woonomgeving en met elkaar ontstaat.

1.3. Implementatie

De uitvoering van dit sociaal programma raakt de bewoners van de wijk en de werkzaamheden van verschillende organisaties die voor de buurt actief zijn. De gemeente heeft een regisserende rol bij de uitvoering. De dagelijkse aansturing van deze impuls zal de komende jaren liggen bij een klein, slagvaardig kernprogrammamateam. Dit kernprogrammamateam bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente en Woningstichting. Woningstichting is immers eigenaar van het meeste vastgoed in de wijk, maar ook een belangrijke partner in leefbaarheidprojecten. Het kernprogrammamateam vormt de verbindende schakel tussen de drie deelprogramma's en ziet toe op de integraliteit en samenhang tussen de drie programma's en andere (beleids)programma's die in de wijk lopen. De programmamanager is primair verantwoordelijk voor de uitvoering, zorgt voor de afstemming met het ambtelijk apparaat, de externe communicatie en verzorgt de terugkoppeling naar de voor het programma verantwoordelijke wethouder en voorbereiding van besluitvorming door het college van B&W.

Voor elk van de drie deelprogramma's wordt een programmateam in het leven geroepen dat is samengesteld uit de gemeente (bij dat beleidsveld betrokken medewerkers) en de voor dat programma relevante maatschappelijke organisaties en instellingen. Elk programmateam voert regie over de activiteiten die aan dat programma zijn toegekend. Per activiteit wordt afgesproken welke organisaties zich met de daadwerkelijke uitvoering gaan bezighouden inclusief een planning en begroting/budgetten.

Na besluitvorming op het uitvoeringsprogramma gaat het kernprogrammteam in overleg met de deelprogrammteams de activiteiten verder uitwerken in een plan van aanpak (stappenplan, planning, kostenbegroting/budgetten, te betrekken organisaties, communicatie en participatie van (groepen van) inwoners). Tevens worden afspraken gemaakt over de terugkoppeling van de deelprogrammteams naar het kernprogrammteam.

Het wijkplatform fungeert als klankbord voor het kernprogrammteam. Het wijkplatform adviseert het kernprogrammteam over zowel de uitwerking van de deelprogramma's en activiteiten als de voortgang van het programma. Het uitvoeringsprogramma en de voortgang ervan wordt een vast agendapunt op de bijeenkomsten van het platform. De klankbordgroep vervult een signaalfunctie van mogelijke voor het programma relevante ontwikkelingen.

2. Programma Nieuw Den Helder

In 2010 is een aantal oriënterende bijeenkomsten¹ belegd, extern met organisaties en intern met gemeentelijke afdelingen. Dit heeft onder meer geleid tot een concretisering van doelstellingen en het scherper richten van de activiteiten.

De drie pijlers en doelstellingen uit de analyses zijn:

- *de participatie van bewoners*: de in - actieven activeren vanuit de talenten van de inwoners zelf;
- *de aanpak van probleemhuishoudens*; preventief en curatief het aantal probleemgezinnen terugbrengen
- *de leefbaarheid*; de leefomgeving sluit aan bij de voorwaarden en behoeften die er door bewoners aan worden gesteld.

Door het programma te richten op deze drie pijlers stijgt de wijk stijgt op de leefbaarheidladder en komt het qua participatiegraad op ten minste het niveau van de drie andere wijken.

2.1. Een plus op lopende initiatieven

Verschillende instellingen en organisaties werken al aan de genoemde doelstellingen. Gemeente en Woningstichting doen er alles aan om bewoners bij verbeteringen in de woonomgeving te betrekken en betrokken te houden; van deur tot deur acties, toezichthouderproject, een inloopcaravan op buurtveldjes.

In een wijkconvenant leggen beide partijen jaarlijks afspraken vast over de uitvoering van kleinschalige fysieke, sociale en economische activiteiten. Bewoners en organisaties dragen ideeën aan die aan de hand van een aantal verbetercriteria worden beoordeeld. Zo is in een deel van de Jeruzalembuurt de openbare ruimte helemaal opnieuw ingericht, zijn parkeerplaatsen op verzoek van de bewoners verwijderd om ruimte te maken voor een speelplek. In een deel van de Prunusstraat zorgen prachtige lage hekjes voor een mooi straatbeeld, elke bewoner heeft meegewerkt. Deze aanpak heeft succes en dus gaan we ermee door.

Er lopen beleidsprogramma's op onder meer de terreinen wonen, welzijn, werken, inburgeren en (bemoei)zorg en meer specifiek Antillianenbeleid. Het multifunctionele centrum 't Wijkhuis met kinder- en tienerhuiskamer, jeugdzorg, maatschappelijk werk, wijkconciërges met inloopspreekuren. Ook zijn er leegstaande ruimtes in gebruik bij doelgroepen die vanwege verschil in problematiek en of culturele achtergrond (nog) niet terecht kunnen in het nieuwe wijkhuis.

<i>Een plus op lopende activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen (de drie pijlers) van dit programma</i>
----

¹ Meerdere wijkbijeenkomsten en met organisaties. Met gemeentelijke afdelingen Pbz, OWS, SB en met Woningstichting Den Helder

Voor wat betreft de besteding van de voor het programma beschikbare impuls geld willen we in ieder geval nagaan welke van de lopende activiteiten in Nieuw Den Helder een impuls kunnen krijgen.

Welke activiteiten dat zijn gaan we samen met Woningstichting, wijkplatform en 't Wijkhuis afwegen. We voeren met hen een quick-scan uit op de lopende initiatieven en bepalen vervolgens met hen de impulsbehoeften vanuit dit programma, onder meer:

- Wijkconvenant gemeente en Woningstichting
- Voorzieningspakket MFC 't Wijkhuis
- Beleidsprogramma's
- Kleine projecten (zoals Actief Talent)
- Herinrichting openbare ruimte
- Doelgroepen Veiligheidshuis

We willen 't Wijkhuis als verbindende schakel in de wijk laten uitgroeien tot een plek waar wijkbewoners graag komen en waar informatie en advies beschikbaar is op allerlei domeinen, bijvoorbeeld ten aanzien van werk of zinvolle activiteiten in de wijk. Met de beschikbare middelen krijgen lopende initiatieven tijdelijk een extra impuls, kunnen we een nieuwe werkwijze uitproberen, hulpverlening meer richten, bewoners meer betrekken bij de leefomgeving, alles met een meetbaar resultaat en duurzame overgang in de reguliere programma's.

2.2. Deelprogramma 1: participatie van bewoners

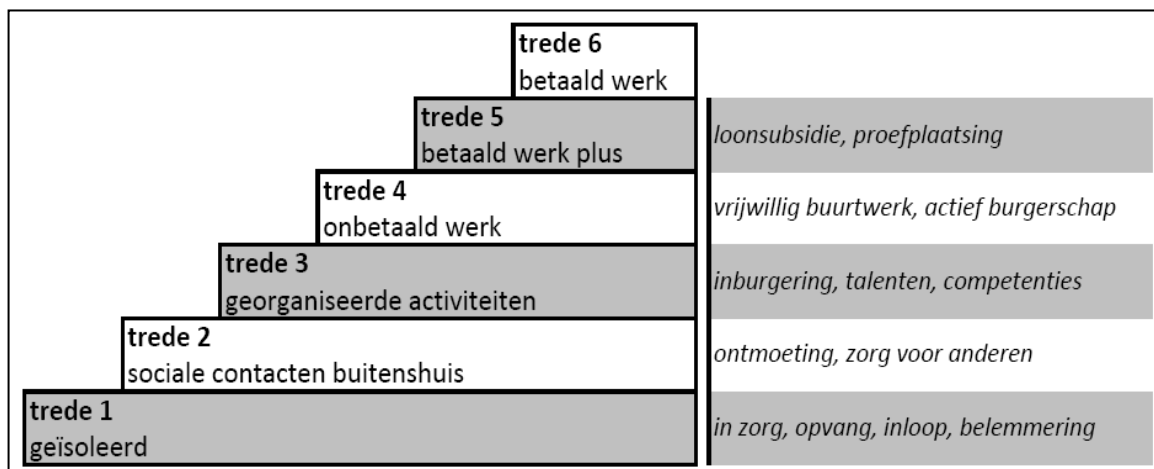
In de wijk zijn 557 bewoners met een bijstandsuitkering. Over hen is meer informatie nodig. Kennis van de cliënten en hun achtergronden is noodzakelijk voor het leveren van individueel maatwerk. Iemand die niet werkt kan toch actief zijn bijvoorbeeld voor een van de vele kerkgenootschappen. Of iemand neemt al deel aan een re-integratietraject. Of er is door persoonlijke omstandigheden sprake van een ontheffing van werkverplichtingen. De gemeente heeft de afgelopen jaren de re-integratie volledig uitbesteed. Informatie is beperkt aanwezig en verspreid over externe en interne administraties. Inmiddels is besloten tot het opzetten van een gemeentelijk 'bureau werk' en de re-integratieactiviteiten weer zelf te gaan coördineren.

Kennis van de klant

Onderdeel van het programma is een bestandsanalyse van de 557 uitkeringsgerechtigden. Bijvoorbeeld: wat is de samenstelling van de gezinnen, over welk type uitkeringen gaat het, arbeidsverleden, opleidingsniveau, is hij/zij zelfredzaam, is hij/zij maatschappelijk actief enzovoort. De inventarisatie moet leiden tot een database van de cliënten. De database geeft een diagnostisch beeld van de mogelijkheden en talenten van de cliënten waarop vervolgens een passend activeringsplan gemaakt kan worden.

Als grondslagen voor de inventarisatie hanteren we de participatie ladder (zie figuur 1).

Trapsgewijs vormen de zes treden op de ladder 'bottom up' de niveaus waarop burgers iets (gaan) doen in de samenleving en meer specifiek voor de wijk. Werk heeft voorrang en indien dit (nog) niet mogelijk is kan iemand op andere wijze een bijdrage leveren aan de wijk. Door ondersteuning bij de individuele ontwikkeling van bewoners te laten samengaan met het verrichten van activiteiten voor de wijk zetten zij stappen op de maatschappelijke ladder én zijn van betekenis voor anderen. Hieronder de maatschappelijke ladder, met de bijbehorende definities, waaruit blijkt in welke mate burgers 'mee doen' in de samenleving.

figuur 1 Participatieladder

Activering

Op basis van de bestandsanalyse worden uitkeringsgerechtigden tijdens de uitvoeringsperiode van het programma benaderd om deel te nemen aan re-integratieactiviteiten of maatschappelijke activiteiten in de buurt. Re-integratieactiviteiten zijn gericht op zelfstandig ondernemerschap, dat wat nog nodig is om een bepaalde baan te verkrijgen of er is sprake van baangarantie. Bij voorkeur gaan leren en werken samen. Uitkeringsgerechtigden die niet kunnen of hoeven deel te nemen aan een re-integratieactiviteit kunnen hun talenten zo goed mogelijk benutten in passende activiteiten voortvloeiende uit de maatschappelijke aanbesteding.

Doelstelling van het deelprogramma participatie:

Het maken en vullen van een database met gegevens over de WWB gerechtigden in Nieuw Den Helder betrekking hebbende op arbeidsverleden, opleidingen, uitkeringsverleden, gevolgde trajecten, belemmeringen² en niveau op de participatieladder. Een percentage van 50% van het bestand stijgt binnen twee jaren één of meer treden op de participatieladder.

2.2.1. Activiteiten

Het is een flinke uitdaging om sociale problematiek als gevolg van in - activiteit zichtbaar terug te dringen. In deze paragraaf geven we aan welke activiteiten we daarvoor gaan inzetten.

Wat gaan we doen:

- analyse / diagnose op mogelijkheden om te werken, een (taal)opleiding te volgen of een andere maatschappelijk zinvolle dagbesteding te verrichten;
- introductie maatschappelijk aanbesteden
- banenzoeker / benaderen werkgevers (o.a. in de wijk);
- project werken en inburgeren;
- informatie - sollicitatiewinkel;
- mandaat en budget voor directe bemiddelingskosten;
- klein ondernemerschap;
- organiseren van werk voor de wijk en het wijkbeheer

Bestandsanalyse

Van het bestand WWB³-gerechtigden in Nieuw Den Helder wordt een analyse gemaakt. Het doel van de analyse is het achterhalen van de samenstelling, activeringshistorie en achtergrondkenmerken van de groep bijstandsgerechtigden met een uitkering krachtens de WWB. Daarmee ontstaat een actueel beeld van de doelgroep Nieuw Den Helder. De bestandsgegevens worden gestandaardiseerd ingevoerd conform de vraagstelling en trede op de participatieladder (zie figuur 1). Deze werkwijze dient als voorbeeld voor het gehele bestand, dat houdt in dat er ook na de projectperiode volgens deze standaard wordt geregistreerd. In de

² belemmeringen ingedeeld in de hoofdgroepen (1) ontbreken van sociale vaardigheden, (2) gedragsproblematiek en (3) medisch/psychisch

³ WWB: Wet Werk en Bijstand

voorbereiding worden de vraagstelling en bestandsanalyse voorbereid. Veel gegevens zijn beschikbaar vanuit de registraties van de afdeling Pbz en het WERKbedrijf. De database moet hanteerbaar zijn, actueel worden gehouden en informatie bieden op basis waarvan beleid kan worden bijgestuurd en ontwikkeld. Voor dit programma geeft de database informatie voor de uitwerking van de drie deelprogramma's. Dit betekent ook dat bij activering betrokken organisaties op vergelijkbare wijze doelmatig registreren en verantwoorden. Om de effectiviteit en het tijdsbeslag van de bestandsanalyse na te gaan wordt eerst gestart met het analyseren van 50 - 100 WWB-gerechtigden.

Analyse van wensen en talenten

We gaan uit van eigen kracht en perspectief: wat kan iemand zelf en wat is dan de beste weg om weer mee te doen en deel te zijn van het maatschappelijke leven. Kansrijke klanten kunnen prima aangeven welke ondersteuning zij nodig hebben in de zoektocht naar werk. Voor burgers die niet (meer) naar de arbeidsmarkt kunnen (of hoeven) leggen we de nadruk op "community care": met buurtactiviteiten kunnen zij iets voor anderen betekenen. In gesprek met bewoners bepalen we welk maatwerk nodig is.

Jongeren leren of werken of doen beide

De groep jongeren tot 27 jaar (dit is de doelgroep van de wet WIJ⁴) wordt niet vergeten.

Doelstelling van deze wet is dat jongeren op school zitten, werken of dit combineren. Niets doen is voor hen geen optie omdat het voorwaarden zijn om een uitkering te ontvangen. Voor deze doelgroep loopt een apart programma: het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid. Dit plan wordt vanuit het ministerie sociale zaken en met middelen uit het Europees Sociaal Fonds gefinancierd. De aanpak van jongeren die nog niet in het actieplan meedoen, gaan we intensiveren.

Banenzoeker

Werkgevers gericht benaderen en werkgevers op klantvriendelijke en effectieve wijze aan personeel helpen dient meerdere belangen. De banenzoeker legt contact met bedrijven in de stad en regio en zorgt ervoor dat werkgevers en werkzoekenden elkaar kunnen vinden.

Dit voeren we uit in samenwerking met afdeling Pbz (publiekszaken) en UWV WERKbedrijf.

Project werken en inburgeren

Werken en inburgeren gaat prima samen. De werkgever heeft een vacature en de banenzoeker biedt in overleg iemand aan die nog moet inburgeren en daar tijd voor krijgt. Voor veel werkgevers is het beheersen van de Nederlandse taal geen uitsluitingsvoorwaarde (er zijn immers veel Europeanen in Nederland aan het werk). Taal én werken bevordert de integratie.

Informatiewinkel / sollicitatiewinkel

Tijdens Spreekuren in het Wijkhuis word je geholpen met digitaal baanvinden en netjes solliciteren. Bemensing deels professioneel, het liefst aangevuld met talent

---

⁴ WIJ: Wet Investeren in Jongeren

uit de wijk. Het programma werkt mee aan de uitbreiding van deze bestaande functie.

Mandaat en budget directe bemiddeling

Soms is een klein bedrag voor bijvoorbeeld een paar werkschoenen voldoende om iemand aan de slag te helpen en is een re-integratietraject niet nodig. De consulent van Pbz krijgt voor de doelgroep Nieuw Den Helder mandaat en budget om “kort door de bocht” oplossingen te realiseren. Deze methode wordt gedurende de periode van het uitvoeringsprogramma jaarlijks verantwoord en geëvalueerd.

Klein ondernemerschap

Onder het kopje ‘je eigen broek ophouden’ wordt in het collegeprogramma 2010-2014 aangegeven dat kleinschalig ondernemerschap en starters gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Aan startende ondernemers worden hoge eisen gesteld waaronder het opstellen van een ondernemersplan. Gemeente Den Helder werkt samen met de gemeenten in de regio Noord Holland Noord aan het bevorderen van zelfstandig ondernemerschap. Stichting Startwijzer geeft cursussen en begeleiding. Er is veel animo, ook uit Nieuw Den Helder, en veel uitval. Talent kan klein beginnen en we kunnen er een extra stimulans aan geven door het samen te brengen in leegstaande ruimtes, te benutten als gezamenlijke werkruimtes. Dit werken we uit met Woningstichting en beheerders van leegstaande panden.

Organiseren van werk voor de wijk en het wijkbeheer

Een deel van de doelgroep zal niet aan het werk raken. Voor hen en ook voor alle andere bewoners van de wijk organiseren we de markt van vraag en aanbod van onderlinge diensten. Dit kan met een website die door studenten of vrijwilligers opgezet wordt of een wijkbeheer - organisatie maar van belang is dat verschillende activiteiten in de buurt op één punt en dus in ‘t Wijkhuis gecoördineerd en verdeeld worden. Dit kan van alles zijn: van de hond uitlaten tot hulp in de tuin of huis. Uit enquêtes gehouden door het opbouwwerk blijkt dat er onder de bewoners veel behoefte is aan vormen van onderlinge dienstverlening onder meer speeltuinbeheer, verlichting aanleggen in stegen en achtererven, hulp bij tuinonderhoud, kleine klusjes in huis, opknappen van de woning bij verhuizing.

Dit werk doen we georganiseerd voor specifieke doelgroepen vanwege benodigde spreiding en begeleiding en verder zo veel mogelijk ongeorganiseerd. De markt van onderlinge diensten moet vooral op bewonersinitiatieven gaan draaien. Het opbouwwerk heeft fondsen geworven (en deels gehonoreerd gekregen) voor de bouw van een kleine werkplaats bij 't Wijkhuis.

Introductie maatschappelijk aanbesteden

Voor wat betreft de maatschappelijke activering van de bewoners zal 't Wijkhuis een centrale rol moeten spelen in de organisatie en uitvoering van activiteiten. In overleg met maatschappelijke organisaties zoeken we een goede afstemming tussen de vraag en het aanbod van maatschappelijke activiteiten. We gaan dat maatschappelijk aanbesteden, zoals dat ook in het collegeprogramma 2010-2014 is verwoord. Dat is een nieuwe methode waarbij coalities van maatschappelijke partners, bedrijven en burgers hun betrokkenheid en creativiteit inzetten om maatschappelijke opgaven gezamenlijk aan te pakken. Samenwerken met de

burger en de buurt zorgt voor écht resultaat voor de samenleving. De methode maatschappelijk aanbesteden wordt uitgevoerd en geëvalueerd.

Toezichthouders en buurtvoorlichting

De toezichthouders zijn de oren en ogen van de wijk. Ze hebben een veelzijdige taak, ook in Nieuw Den Helder. Op dit moment zijn er elf toezichthouders actief. We willen de taken van de toezichthouders gaan aanvullen met buurtvoorlichtingstaken. Bewoners worden persoonlijk geïnformeerd over belangrijke onderwerpen in hun wijk. Huis aan huis bellen zij aan om de bewoners mondeling op de hoogte te brengen van activiteiten of projecten in de buurt. Toezichthouders zijn bewoners met verschillende culturele en etnische achtergronden uit de wijk zelf. Ze kennen de cultuur, de omgangsvormen en de taal van de wijk. Ze hebben toegang tot sociale netwerken die anders moeilijk(er) bereikbaar zijn. De gemeente en andere organisaties kunnen doelgroepen die met schriftelijke middelen moeilijk te bereiken zijn op die manier toch bereiken. Voor de toezichthouders regelen we opleiding en coaching om taken goed te kunnen uitvoeren en belangrijke signalen te herkennen en op te pakken.

Toezichthouden is goed te benutten als re-integratietraject bijvoorbeeld voor toeleiding naar beveiligingsbanen. Maar dat hoeft niet en dit is ook niet het hoofddoel. Natuurlijk zijn we alert op mogelijkheden voor arbeidsbemiddeling maar deelnemers kunnen ook de wijkbewoners met talenten zijn die niet meer kunnen of hoeven te werken.

2.2.2. *Betrokken organisaties*

Gemeente
Woningstichting Den Helder
UWV WERKbedrijf
Re-integratiepartners
Onderwijs
Stichting MEE
De Wering
Reclassering Nederland
Stichting Parlan
Stichting Brijder
Partijen Veiligheidshuis
Steunpunt Huiselijk Geweld
SDTO (DNO)
Stichting Modheo
Slachtofferhulp
Buurtcollectief
GGZ NHN
IVC

2.3. Deelprogramma 2: aanpak probleemhuishoudens

Bij een deel van de in deelprogramma 1 geanalyseerde mensen is activering (nog) niet aan de orde omdat de problemen in het gezin te groot zijn. Problemen komen vaak niet alleen maar gaan samen met een heel complex aan problematiek. Het aantal probleemgezinnen is groot. Er zijn binnen de gemeente verschillende organisaties actief in de preventieve en curatieve aanpak van probleemgezinnen. Vanwege de gevoeligheid van informatie is een integraal inzicht op cliëntniveau (geen kwantitatieve en kwalitatieve gegevens) niet beschikbaar.

Definitie multiprobleemgezin

Een multiprobleemgezin⁵ is een gezin van minimaal één ouder en één kind dat langdurig kampt met een combinatie van sociaaleconomische en psychosociale problemen. Het gaat om gezinnen waarin naast problemen met de kinderen ook andere problemen spelen waarvoor hulp nodig is. Bovendien hebben deze gezinnen juist problemen met de hulpverlening, bijvoorbeeld omdat ze hulp afwijzen of voortijdig afbreken, of omdat ze weigeren mee te werken. Kenmerkend voor multiprobleemgezinnen is dat ze zowel problemen hebben in het gezin als problemen met de hulpverlening.

Bij deze gezinnen kunnen zich (gelijktijdig, veelvuldig, terugkerend) problemen voordoen op de volgende gebieden:

- er dreigt huisuitzetting of het uiteenvallen van het gezin;
- het voeren van een huishouding, bijvoorbeeld door een gebrek aan regelmaat, hygiëne, financiële armslag of wooncomfort;
- de maatschappelijke positie van het gezin, bijvoorbeeld armoede en werkloosheid;
- problemen in de individuele ontwikkeling van de gezinsleden, bijvoorbeeld depressies of verslavingen;
- de opvoeding, bijvoorbeeld pedagogisch onvermogen, verwaarlozing van kinderen of mishandeling;
- de relatie tussen de (ex)partners: problemen als gevolg van echtscheiding, onderlinge spanningen of wisselende relaties.

Signalen van problemen kunnen komen uit de nabije omgeving, de school, van een huisarts, een monteur van Woningstichting of van de wijkverpleegkundige. Belangrijk is dat signalen een vervolg krijgen.

Lopende initiatieven samenwerking

- het Veiligheidshuis
- de OGGZ-keten (Stedelijk kompas) gericht op zorgmijders en dak- en thuislozen
- de netwerkorganisatie rondom huiselijk geweld
- zorgadviesteams in het onderwijs
- ontwikkeling Centrum voor Jeugd en Gezin
- wijkverpleegkundige als zichtbare schakel

---

⁵ Definitie Nederlands Jeugd Instituut

Doelstelling probleemhuishoudens: een werkwijze of methodiek die duurzaam toepasbaar is in het terugdringen van het aantal probleemhuishoudens middels het vormgeven, toepassen en evalueren van een pilot één gezin - één plan.

2.3.1. Activiteiten

Duidelijk is dat deze gezinnen hulp nodig hebben en dat is juist wat ze met regelmaat vermijden of verlammen. Er is weerstand, verbazing (“wij zijn niet gek”), geen medewerking of er is weinig motivatie. Een groots opgezette “wij komen bij u achter de voordeur” aanpak zal bij deze gezinnen niet werken, zeker niet als er geen kwalitatief vervolg is.

Een goede methode is het creëren van een (voor het gezin veilige) opening gevolgd door een samenhangende en gecoördineerde aanpak: één gezin, één plan.

Wat gaan we doen:

- analyse van de probleemhuishoudens
- pilot één gezin, één plan toepassen en aanpak evalueren
- opleiding en coaching gericht op ‘horen, zien en ruiken in de wijk
- versterken preventieve en curatieve inzet (lopende hulpverlening)
- rolmodellen zoeken

Analyse van de probleemhuishoudens.

In samenwerking met de organisaties die zich bezighouden met probleemhuishoudens willen we in kaart gaan brengen hoeveel probleemhuishoudens er zijn in de wijk, over welk type problemen dit gaat en welke organisatie(s) per huishouden actief is/zijn.

Pilot één gezin, één plan

Hoe simpel het uitgangspunt van een plan per gezin ook is, er wordt in het professionele veld nog onvoldoende op die manier gewerkt. Daar zijn allerlei (financiële) redenen voor maar die zijn voor het gezin zelf van weinig waarde.

Vast staat dat de gemeente een wettelijke regierol heeft m.b.t. de samenwerking van instellingen en organisaties op het gebied van het jeugdbeleid, het lokale veiligheidsbeleid, de zorg voor dak- en thuislozen, huiselijk geweld, etc. Onze regierol geldt (op termijn) ook ten aanzien van instellingen en organisaties waar de gemeente nu nog geen bestuurlijke en / of financiële zeggenschap heeft.

In een pilot naar het voorbeeld van Hoorn en Alkmaar gaan we met een klein aantal gezinnen (10 - 15) planmatig en doelmatig aan de slag met als resultaat een samenhangend model waarin duidelijk afspraken en verantwoordelijkheden zijn beschreven die worden onderschreven door de samenwerkende partijen. Er wordt een plan opgesteld samen met het gezin waarin vast ligt wat het gezin aan hulp mag verwachten en wat van henzelf gevraagd wordt.

Het plan bevat onder meer:

- analyse / diagnose
- hulpafspraken, taken, tijdpad, verantwoordelijkheden
- versterken eigen kracht van het gezin en het sociale netwerk
- te betrekken andere professionele organisaties en steunsystemen van vrijwilligers
- toeleiding naar zwaardere geïndiceerde zorg met overdracht gemaakte afspraken
- stimuleren integraal samenwerken (werkbijeenkomsten)
- verbeteren van bestaande afspraken

Opleiding en coaching gericht op horen, zien en ruiken in de wijk.

In de wijk zijn verschillende wijkwerkers actief zoals toezichthouders, monteurs van Woningstichting, wijkverpleegkundigen en de wijkagent. Wij willen hen opleiden en coachen zodat zij signalen van probleemhuishoudens (nog) beter leren herkennen en weten wat zij met dit signaal moeten doen. Dit kan worden uitgebreid met scholing van professionals als peuterspeelzaalleidsters, leerkrachten, thuiszorgmedewerkers, etc.

Versterken preventieve en curatieve inzet (lopende hulpverlening)

Het aantal probleemgezinnen willen we laten dalen en nieuwe gevallen voorkomen. Versterking van de aanpak betekent een betere benutting van bestaande hulpverlening o.a. in de praktische ondersteuning van een gezin (preventief) en intensieve gezinsbehandeling (curatief). Ook hier wordt plan- en doelmatig gewerkt en dat kan op de langere termijn een duurzaam effect hebben:

- Praktische ondersteuning (sociale redzaamheid en participatie (kan ook passende dagstructuur zijn)
  - o begeleiden van het gezin in dagelijkse activiteiten met het doel die vaardigheden zelf te verwerven;
  - o versterken eigen kracht van het gezin
  - o thuisbegeleiding
  - o licht pedagogische activiteiten - methodiek Triple P⁶;
  - o het aanleren van sociale vaardigheden;
  - o toeleiding naar zwaardere geïndiceerde zorg
- Intensieve gezinsbehandeling (het gezin functioneert op eigen kracht beter op de gezinstaken). De bij het gezin betrokken hulpverleners stellen samen met de gezinsleden in een plan de doelen op waaraan gewerkt moet worden. Er wordt vraaggericht gewerkt, de aanpak is toegesneden op de specifieke situatie van het gezin. De duur van de ondersteuning hangt af van de intensiteit. De hulpverlening is onder andere erop gericht op;
  - o opvoedingsvaardigheden van ouders;
  - o de competenties van gezinsleden;
  - o herstel van de communicatie binnen het gezin;
  - o het voorkomen of verkorten van uithuisplaatsing van kinderen;

---

⁶ Opvoeden volgens de methode Triple P staat voor Positief Pedagogisch Programma en is bedoeld voor alle ouders met kinderen van alle leeftijden. Het is een gevarieerd ondersteuningsprogramma dat opvoeden makkelijker en plezieriger wil maken.

- kinderen een veilig thuis te bieden.

Rolmodellen zoeken

In de puberteit kunnen rolmodellen van enorme betekenis zijn. Jongeren kunnen naast ouders, leraren uiteenlopende idolen hebben: sporters, muzikanten en filmsterren, maar ook jongerenwerkers en succesvolle 'peers'. Ouders zijn uitermate belangrijk voor de jongere en soms fungeren juist ouders als negatieve rolmodellen: het gebrek aan een positie in de samenleving. Dat is iets wat de jeugd van nu niet wil overnemen.

Rolmodellen kunnen landelijk bekende voetballers, muzikanten, soapacteurs, schrijvers en andere succesvolle 'stijgers' zijn. Jongeren kunnen prima zelf aangeven wie voor hen belangrijke rolmodellen zijn en dan kan het ook gaan om voor hen belangrijke inwoners van Den Helder. Die personen gaan we benaderen met een "adoptieverzoek".

2.3.2. Betrokken organisaties

Er zijn meerdere organisaties te betrekken en de verbinding tussen de gezinswerker en de Brede School gaan we goed verankeren.

Partners van het Veiligheidshuis

Kernpartners van het Centrum jeugd en Gezin:

Bureau Jeugdzorg

Mee

Parlan

Wering: AMW, schoolmaatschappelijk werk, tienerwerk

GGD: jeugdgezondheidszorg

GGD: opvang & advies

Blijf van m'n lijf

GGZ

Omring

St. Parlan

Woningstichting Den Helder

Leger des Heils

Brede Scholen

Brijder

IVC

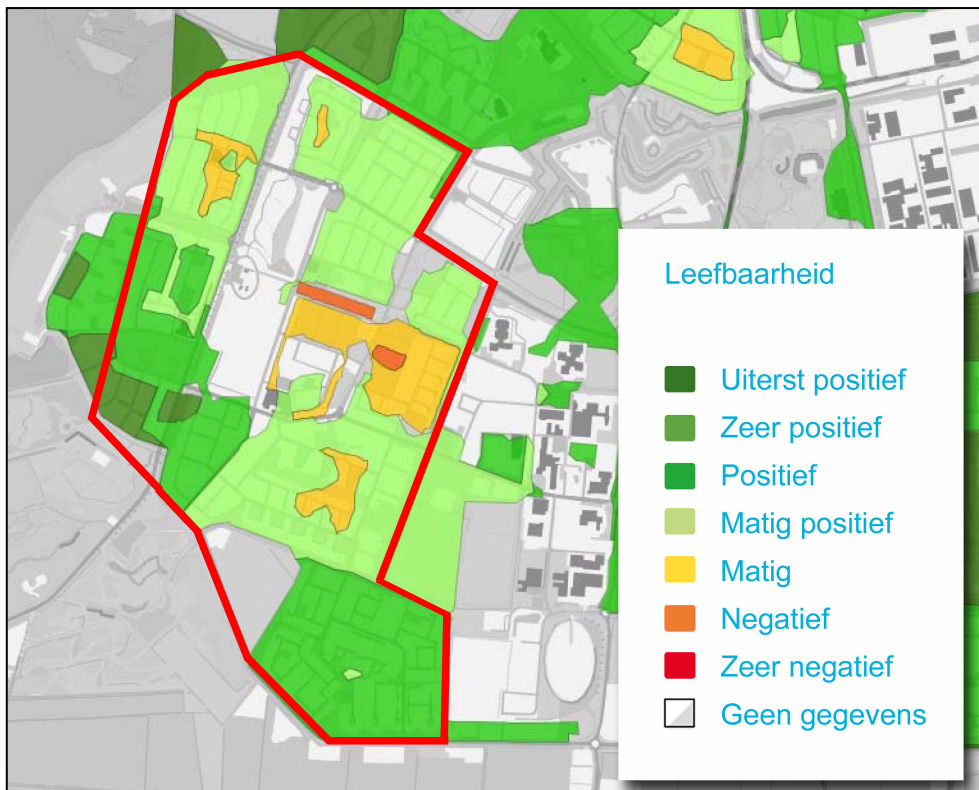
Overige partners die betrokken zijn bij individuele casussen

2.4. Deelprogramma 3: verbetering leefbaarheid

Vanaf 2000 is voor Nieuw Den Helder Centrum (Falgabuurtt, Zuiderzeebuurt en een inmiddels gesloopt deel van de Deltabuurt) gekozen voor grootschalige herstructurering. De fysieke herstructurering van de wijk wordt uigevoerd door Zeestad CV en Woningstichting.

Enkele mijlpalen in de herstructurering zijn de sloop van galerijflats, realisatie van het Duinparkplan, de speeltuin 'Oase', realisatie van het Cruyff Court, realisatie en ontwikkeling van twee brede scholen en realisatie van een nieuw Multifunctioneel Centrum genaamd 't Wijkhuis.

Over het algemeen oogt de wijk netjes, wat een verdienste is van de samenwerking van partijen als gemeente, politie en Woningstichting. De Leefbaarometer(.nl) 2008 van het ministerie BZK laat echter een negatieve en matige score van de wijk zien. Naast de bevolkingssamenstelling en de sociaal economische status van de bewoners zijn de meest bepalende factoren voor de leefbaarheid de dimensies publieke ruimte, woningvoorraad en veiligheid. De Leefbaarometer op clusterniveau geeft aan dat de grootste problemen zich voordoen in de Falgabuurtt, Zuiderzeebuurt, Vechtbuurt, Jeruzalembuurt en Schepenbuurt.

Doelstelling leefbaarheid: in 2014 scoren de als matig en negatief beoordeelde buurten minimaal één positieve stap op de Leefbaarometer ten opzichte van het jaar 2008

2.4.1. Activiteiten

In dit programma richten we ons op de dimensies veiligheid en publieke ruimte. De woningvoorraad is een onderwerp dat middels de herstructurering van de wijk voldoende aandacht krijgt van Woningstichting. Zij heeft daarvoor haar eigen planning welke is afgestemd met de gemeente.

Ideaal gezien voeren bewoners zelf de regie over de eigen wijk, kunnen beschikken over een wijkbudget en bepalen met elkaar wat nodig is om de publieke ruimte of (sociale) veiligheid te versterken. Het uitgangspunt is dat de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die er door bewoners aan worden gesteld.

Het is onze ambitie dat bewoners zelf initiatieven nemen en meer verantwoordelijkheid dragen. Op die manier sluit intensivering van de aanpak van de wijk op een natuurlijker wijze aan bij de voorwaarden en behoeften die er door bewoners aan worden gesteld. Samenwerking is cruciaal, tussen gemeente, Zeestad BV, (on) georganiseerde bewoners, Woningstichting en Vitalisgroep (realiseert wonen en zorg in half leegstaande flat) en maatschappelijke organisaties.

Wat gaan we doen:

- Een extra op het wijkconvenant
- Actieplan Jeruzalembuurt
- Verbinding met deelprogramma 1:
    Activering
    Leegstaande ruimtes

Een extra op het convenant woonomgeving

Het convenant woonomgeving is een lopende activiteit en betreft een samenwerking tussen gemeente en Woningstichting. We willen met het beschikbare geld via het wijkconvenant ook investeren in activiteiten en/of projecten ter verbetering van de publieke ruimte en de (sociale) veiligheid. De ervaring leert dat deze activiteiten en projecten vaak ook leiden tot het verbeteren van sociale samenhang en woonbeleving.

Een opsomming van activiteiten is bij voorbaat onvolledig en het zou nieuwe initiatieven uitsluiten. Daarom stellen we een wijkbudget vast met een vrije besteding en weinig spelregels zoals van toepassing op het wijkconvenant (zie ook 2.1.). Omdat de convenantmiddelen voor het jaar 2011 volledig zijn toegewezen en bewoners een grote zeggenschap hebben over de besteding ervan is een extra dotatie in het wijkconvenant op zijn plaats. Voorwaarde is dat deze extra gelden worden ingezet voor activiteiten die passen binnen de doelstellingen van dit programma en een structureel karakter hebben.

Actieplan Jeruzalembuurt

De Jeruzalembuurt wordt door verschillende partijen aangedragen als speerpuntbuurt voor wat betreft de integrale aanpak van groeiende problemen. In samenwerking met het wijkplatform willen we specifiek voor de Jeruzalembuurt een inventarisatie maken en een actieplan opstellen om de leefbaarheid te verbeteren. Het actieplan moet op basis van burgerparticipatie (meedenken en meebeslissen) tot stand komen en worden uitgevoerd. Op basis van een goed plan wordt deze buurt vanuit de impuls gelden beschikbaar gesteld waarmee zij het actieplan kunnen uitvoeren. Het betreft een vorm van doorontwikkeling van burgerparticipatie en het wijkgericht werken (zie het collegeprogramma 2010-2014)

Verbinding met deelprogramma 1

In deelprogramma 1 verbinden we activering met het actieplan voor verbetering van de leefbaarheid. Het begrip wederkerigheid krijgt daarmee een dwingend lading: wie een uitkering ontvangt kan in principe iets terugdoen voor de wijk, uiteraard gelet op persoonlijke mogelijkheden. In het Wijkhuis regelen we met organisaties vraag en aanbod van activiteiten. Vrijwillige inzet komt uit de buurt zelf, uit het bestand 'activering' en wordt verder uitgebreid met specifieke doelgroepen die intensievere ondersteuning en begeleiding krijgen in het dagelijkse bestaan en daarnaast in staat zijn dagbestedingwerkzaamheden te verrichten. Begeleidende - en vrijwilligers- organisaties werken met elkaar samen in het spel van vraag en aanbod.

Leegstaande ruimtes worden tegen zo laag mogelijke kosten benut voor allerlei klein ondernemerschap, kunst en cultuur.

2.4.2. Betrokken organisaties

Woningstichting en de gemeente investeren gezamenlijk in het wijkconvenant. Gebruik wordt gemaakt van de bestaande overlegvorm van het wijkplatform. Zodra er meer in detail over woning- of straatniveau wordt gesproken moet de betrokken inwoners er zelf bij worden betrokken. Dit leidt tot nieuwe vormen van burgerparticipatie. Zodra het actieplan voor de Jeruzalembuurt is uitgewerkt en/of meer duidelijkheid bestaat over de uitkomsten van het maatschappelijk aanbesteden zullen er meer organisaties zijn die zich gaan bezighouden met het verbeteren van de leefbaarheid.

(on) georganiseerde bewoners

Wijkplatform

Woningstichting Den Helder

Vitalis

Zeestad BV/CV

De Wering

Maatschappelijke organisaties waaronder Brijder, GGZ NH, en Brede Scholen

3. Kosten

Voor de projectorganisatie van het overall project moet een aantal werkzaamheden plaatsvinden. Dit betreft de inrichting en instandhouding van het procesmanagement (organisatie, monitoren, terugkoppeling), beheer financiën, communicatie en evaluatie (verantwoording). Voor de projectorganisatie wordt een bedrag van €100.000,= gereserveerd. In de onderstaande tabel is een samenvatting weergegeven van de deelprogramma's en de uit te voeren activiteiten.

Programma	Wanneer	Kostenraming
Deelprogramma 1: participatie van bewoners		€ 400.000
<i>Doel: een percentage van 50% van het bestand WWB gerechtigden stijgt binnen twee jaren één of meer treden op de participatieladder</i>		
Bestandsanalyse	2011	
Analyse van wensen en talenten	2011	
Jongeren leren of werken of doen beide	2011-2014	
Banenzoeker	2011-2014	
Project werken en inburgeren	2012-2014	
Informatiewinkel / sollicitatiewinkel	2011-2014	
Mandaat en budget directe bemiddeling	2011-2014	
Klein ondernemerschap	2012-2014	
Werk voor de wijk / prikbord	2011-2014	
Introductie maatschappelijk aanbesteden	2011-2014	
Toeziethouders en buurtvoorlichting	2012-2014	
Deelprogramma 2: aanpak probleemhuishoudens		€ 200.000
<i>Doel: het terugdringen van het aantal probleemhuishoudens middels het vormgeven, toepassen en evalueren van een pilot één gezin - één plan en het versterken van het preventief en curatief gezinswerk (lopende projecten).</i>		
Analyse van de probleemhuishoudens.	2011	
Pilot één gezin, één plan	2012-2014	
Opleiding en coaching wijkwerkers gericht op horen, zien en ruiken in de wijk.	2011-2012	
Uitbreiding gezinswerk	2011-2014	
Deelprogramma 3: verbetering leefbaarheid		€ 300.000
<i>Doel: in 2014 scoren de als matig en negatief beoordeelde buurten minimaal één positieve stap op de Leefbaarometer ten opzichte van het jaar 2008</i>		
Een extra op het wijkconvenant	2011-2014	
Actieplan Jeruzalembuurt (opstellen + uitvoeren)	2012-2014	
Verbinding met deelprogramma 1: activering en leegstaande ruimtes	2011-2014	